

« Περιγραφή συμπτωμάτων πιθανής μαθησιακής δυσκολίας - πρόληψη, παρέμβαση και αντιμετώπισή της»

Ελένη Λιβανίου, εκπαιδευτική ψυχολόγος

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΙΘΑΝΗΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΗΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ Ή ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ

ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΣ ΛΟΓΟΣ

1. Δυσκολεύεται να χρησιμοποιήσει σύνθετες και πολύπλοκες λέξεις.
2. Έχει προβλήματα με τους χρόνους των ρημάτων ή τις αντωνυμίες.
3. Παραλείπει συλλαβές ή καταλήξεις
4. Μιλάει κομπιαστά ψάχνοντας να βρει τις κατάλληλες λέξεις.
5. Μπερδεύει την σειρά των γραμμάτων μέσα στην λέξη
6. Μπερδεύει ακουστικά παρόμοιες λέξεις π.χ. λέει μαθητής αντί μαθήτης, σάλαθα νατί θάλασσα κ.λ.π
7. Οι προφορικές του εκφράσεις είναι ανώριμες συντακτικά και γραμματικά
8. Δεν μπορεί να διηγηθεί μια ιστορία με την σωστή σειρά των γεγονότων
9. Δυσκολεύεται να συσχετίσει αντικείμενα που βρίσκονται στο άμεσο περιβάλλον με την ανάλογη ονομασία τους
10. Δεν καταλαβαίνει την έννοια της ομοιοκαταληξίας και της ακολουθίας
11. Όταν συλλαβίζει μπορεί να αποκωδικοποιεί σωστά τα γραφήματα, ενώ όταν προσπαθεί να διαβάσει την λέξη ολόκληρη την λέει λάθος
12. Δεν ξέρει που τονίζονται οι λέξεις και πώς να χρησιμοποιεί τα σημεία στίξης
13. Δεν ξεχωρίζει τα γράμματα μεταξύ τους
14. Δεν μπορεί να καταλάβει παιχνίδια με λέξεις και γράμματα

ΣΤΟ ΓΡΑΠΤΟ ΛΟΓΟ

1. Δυσκολεύεται να ζωγραφίσει ή να φτιάξει ορισμένα σχήματα.
2. Δυσκολεύεται να γράψει το όνομά του και παρουσιάζει δείγματα στρεφουσμβολισμού και καθρεπτικής γραφής
3. Αντιστρέφει, μεταθέτει γράμματα ή συλλαβές
4. Προσθέτει, παραλείπει γράμματα ή συλλαβές
5. Δεν ξέρει να βάζει τόνους
6. Δεν βάζει σημεία στίξης
7. Κollάει τις λέξεις μεταξύ τους
8. Ακατάστατη και ακαταλαβίστικη γραφή
9. Λάθη στην αντιγραφή από τον πίνακα
10. Λάθη αδικαιολόγητα και διαφορετικά στην ορθογραφία

ΧΩΡΟΧΡΟΝΙΚΟΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

1. Έχει δυσκολία στην εκτέλεση έργων που προϋποθέτουν προσανατολισμό στο χώρο και στον χρόνο.
2. Συγχέει το δεξιά αριστερά, βορράς νότος, χθες αύριο.
3. Δυσκολεύεται να διαβάσει σωστά τον χάρτη ή να μάθει την ώρα.
4. Τα προβλήματα προσανατολισμού επηρεάζουν ακόμη καθημερινές λειτουργίες όπως την διαδικασία που φοράει τα ρούχα του, που δένει τα κορδόνια των παπουτσιών του, και γενικότερα έχει πρόβλημα στην επίγνωση του χρόνου.

5. Δεν μπορεί να επαναλάβει με την σωστή σειρά τις μέρες τις εβδομάδες, τους μήνες, την προπαίδεια.
6. Έχει δυσκολία στην αντιγραφή κινήσεων του γυμναστή όταν αυτός αντικρίζεται κατά πρόσωπο.

ΜΝΗΜΗ

1. Δυσκολεύεται να θυμηθεί και συνεπώς να εκτελέσει μια σειρά προφορικών εντολών, να πει τους μήνες με την σειρά, να αριθμήσει τους ζυγούς, να μάθει την προπαίδεια.
2. Δυσκολεύεται να μάθει ημερομηνίες, τοποθεσίες, ονόματα, χώρες, πρωτεύουσες.
3. Έχει ανεπάρκεια βραχύχρονης και μακροπρόθεσμης μνήμης, που έχει σαν αποτέλεσμα να ξεχνά τις οδηγίες του δασκάλου, τις εργασίες που έχει να κάνει για το σχολείο, που είναι τα πράγματά του.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ, ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ, ΣΤΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΙΣ ΠΡΩΤΕΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

1. Ενισχύστε με παιχνίδια τις λειτουργίες και τον συντονισμό των λεπτών κινήσεων του παιδιού (ψαλίδι, χάνδρες, κουμπιά, χαλίκια).
2. Ενισχύστε τον συντονισμό των μεγάλων κινήσεων και τον προσανατολισμό του παιδιού (χορός, ρυθμικά βήματα, πηδηματάκια, πάσες με μπάλες).
3. Στο νηπιαγωγείο αρχίζει ασκήσεις προανάγνωσης.
4. Ο νηπιαγωγός πρέπει να διαβάζει όσο μπορεί περισσότερο μεγάλωφωνα μέσα στην τάξη παραμύθια απλά που διαρκούν λίγη ώρα.
5. Σημαντική παρέμβαση έχει να κάνει με τον τρόπο που γράφει ένα παιδί, πως κρατά το μολύβι, πως γράφει στο τετράδιο.
6. Μην κάθεστε ποτέ αντικριστά από το παιδί όταν του δείχνετε πως γράφετε μια λέξη.
7. Τα γραπτά του παιδιού όσο ακαταλαβίστικα και αν είναι πρέπει να γίνονται αποδεκτά για να μην αποθαρρύνεται ο μαθητής.
8. Επιμείνετε στην αναγνώριση και επανάληψη γραμμάτων και της ονομασίας τους.
9. Γράψτε γράμματα στο αέρα. Σχεδιάστε γράμματα στο πάτωμα, με πλαστελίνη με διάφορα αντικείμενα.
10. Μάθετε στο παιδί τον ήχο του γράμματος όχι το όνομά του.
11. Η διόρθωση των λανθασμένων γραφημάτων πρέπει να παρουσιάζεται όσο πιο διασκεδαστικά γίνεται.
12. Δείξτε στο παιδί πώς να σχηματίζει απλές προτάσεις χρησιμοποιώντας διάφορα τεχνάσματα, αλλάζοντας την σειρά των λέξεων να φτιάχνει προτάσεις με διαφορετικό νόημα.
13. Δείξτε του που αρχίζει και που τελειώνει μια λέξη χτυπώντας παλαμάκι σε κάθε καινούργια λέξη.
14. Γράψτε μπροστά του με μεγάλα ευανάγνωστα γράμματα και όχι καλλιγραφικά. Μια πρόταση σε κάθε σελίδα και φτιάξτε το δικό σας παραμύθι.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΔΥΣΚΟΛΙΩΝ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΞΙΑΣ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΛΥΚΕΙΟ

1. Το παιδί έχει ακόμη προβλήματα στην ανάγνωση.
2. Μπορεί να έχει καταφέρει να γίνει καλός αναγνώστης αλλά να έχει προβλήματα στην κατανόηση του κειμένου.
3. Κάνει αλλόκοτα ορθογραφικά λάθη.
4. Γράφει φωνολογικά σωστά λέξεις αλλά ορθογραφικά λάθος.
5. Μπερδεύει όταν βιάζεται τα κεφαλαία με μικρά γράμματα.
6. Γράφει με την ίδια λέξη με διαφορετικούς τρόπους κάθε φορά.
7. Έχει δυσκολία στο να διαβάσει και να γράψει τις πολυσύλλαβες λέξεις.
8. Έχει δυσκολία στο να διατυπώσει σωστά αυτά που σκέπτεται.
9. Έχει κακό γραφικό χαρακτήρα.
10. Αποφεύγει να χρησιμοποιεί δύσκολες και σύνθετες λέξεις.
11. Δυσκολεύεται στην κατανόηση με μαθηματικών εννοιών.
12. Δυσκολεύονται στις νοερές πράξεις, κυρίως αφαίρεσης.
13. Μπορεί πολύ εύκολα να διηγηθεί προφορικά ή να εκφράσει προφορικά αυτά που έμαθε αλλά δυσκολεύεται πολύ να τα διατυπώσει γραπτά.
14. Έχει πρόβλημα στην αντιγραφή από τον πίνακα.
15. Μπορεί να μην έχει κατορθώσει να μάθει τον πίνακα του πολλαπλασιασμού.
16. Δυσκολεύεται να μάθει μουσικές νότες.
17. Μπορεί να μην μπορεί να διαβάσει ένα χάρτη, ή να χρησιμοποιήσει σωστά ένα λεξικό ή ένα τηλεφωνικό κατάλογο.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ ΜΕ ΕΙΔΙΚΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΚΑΙ ΔΥΣΛΕΞΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

1. Να δείχνετε κατανόηση και να παρέχετε την απαραίτητη ψυχολογική υποστήριξη.
2. Να συζητάτε με το μαθητή το πρόβλημά του και να αποφασίζετε μαζί για τους τρόπους εξέτασης και αντιμετώπισης μέσα στην τάξη. Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΣΤΟ ΠΑΙΔΙ...
3. Να δίνετε την ευκαιρία στο παιδί να διακριθεί σε κάποια άλλη δραστηριότητα ή μάθημα και να ενθαρρύνετε τις προσπάθειες του.
4. Να αποφεύγετε τις συγκρίσεις μέσα στην τάξη.
5. Να μην επιβάλλετε στο παιδί να διαβάζει μεγαλόφωνα ή να μην του ζητάτε να γράψει κάτι στον πίνακα.

6. Να επαναλαμβάνετε την ερώτηση που υποβάλετε στην τάξη, να χρησιμοποιείτε πιο απλουστευμένη γλώσσα και να δίνετε στο παιδί τον απαραίτητο χρόνο που χρειάζεται, χωρίς αυτό να γίνει αντιληπτό από τα άλλα παιδιά.
5. Απαιτήστε από τον μαθητή περιήληψη του μαθήματος και όχι όλες τις λεπτομέρειες ενός πολυσέλιδου κειμένου. Ζητήστε από κάποιον ή από κάποιους να τον βοηθούν με τις περιλήψεις των μαθημάτων, την αντιγραφή και την τήρηση σημειώσεων μέσα στην τάξη.
6. Μπορεί το παιδί να χρειάζεται περισσότερο χρόνο για την διεκπεραίωση γραπτής διαδικασίας.
7. Να εξηγείτε στο παιδί τα λάθη και πως αλλιώς μπορούσε να διατυπώσει τις ιδέες του.
8. Να αποφεύγετε την χρήση κόκκινου στυλού στις διορθώσεις. Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΙΝΑΙ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΗ ΑΡΚΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΕΠΟΙΚΟΔΟΜΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΟΧΙ ΑΠΟΘΑΡΡΥΝΤΙΚΗ.
9. Να επιτρέπετε στο παιδί την χρήση μαγνητόφωνου, να επιτρέπετε την χρήση υπολογιστή για τις γραπτές εργασίες.
10. Να βεβαιώνετε ότι το παιδί κατάλαβε τι έχει να προετοιμάσει για την επόμενη μέρα, χορηγώντας του εβδομαδιαίο είτε ημερήσιο πρόγραμμα εργασιών.
11. Να δέχεστε τα γραπτά του μαθητή όσο κακογραμμένα ή ανορθόγραφα και αν είναι και να ενθαρρύνετε την γραπτή εργασία.
12. Μπορείτε να επιμένετε το παιδί να ελέγχει το ίδιο την εργασία του. Αυτό για να μπορεί να κάνει αυτοαξιολόγηση.
13. Έχετε υπ' όψιν σας ότι ο δυσλεκτικός χρειάζεται πολύ περισσότερο χρόνο και κόπο για να ολοκληρώσει μια εργασία που απαιτεί ανάγνωση και γραφή. Θα πρέπει να μην χρησιμοποιείται τα ίδια κριτήρια αξιολόγησης με τους υπόλοιπους μαθητές.
14. Στις συζητήσεις που κάνετε καλό είναι να χρησιμοποιείτε μεθόδους που απλουστεύουν τον τρόπο του διαλόγου και την παράθεση και αντιπαράθεσης ιδεών και απόψεων, χρησιμοποιώντας συνθηματικές λέξεις ή γράμματα.
15. Να χρησιμοποιείτε όσο περισσότερο μπορείτε διαγράμματα.
16. Να παραθέτετε επιχειρήματα με σειρά προτεραιότητας, 1,2,3.
17. Να επιμένετε ο συγκεκριμένος μαθητής να κάθεται όσο το δυνατόν πιο κοντά του χωρίς όμως να γίνεται καταπιεστικός, για να μπορείτε να ελέγχετε τον μαθητή χωρίς να γίνετε αντιληπτός αλλά και για να μην αποσιπάτι η προσοχή του μαθητή από άλλους που κάθονται μπροστά του.
18. Πρέπει να συνεργάζεστε στενά με τους γονείς και να λαμβάνετε σοβαρά υπόψιν του αυτά που έχουν να του πουν.
19. Τέλος και πιο βασικό ο εκπαιδευτικός πρέπει να βοηθήσει τα υπόλοιπα παιδιά να καταλάβουν το πρόβλημα του παιδιού χωρίς να το υποβιβάζει και γελοιοποιήσει, αλλά τονίζοντας τις ικανότητές του.

ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ

1. Υπερκινητικότητα: Πηγαινοέρχεται συνεχώς, ή στριφογυρίζει στο κάθισμά του, ή παίζει με τα χέρια του ή με μικρά αντικείμενα.
2. Ελλειμματική προσοχή: συγκεντρώνεται μόνο σε πράγματα που το ενδιαφέρουν περιστασιακά, ή ασχολείται με πολλά πράγματα συγχρόνως, ή εστιάζει σε μια μόνο ασχολία κάθε φορά.
3. Θέλει είτε απόλυτη ησυχία για να συγκεντρωθεί ή θόρυβο.
4. Παρορμητικότητα λεκτική ή κινησιακή

ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:

1. Συνεχή κινησιακή ανησυχία
2. Απασχόλησης με άλλες δραστηριότητες κατά την διάρκεια του μαθήματος
3. Έντονη διάσπαση προσοχής
4. Μοιάζει χαμένο, φαίνεται μπερδεμένο
5. Δείχνει να ονειροπολεί και να είναι απών
6. Προβάλλει αδιαφορία, μιλά συνεχώς
7. Διακόπτει το μάθημα με άσχετες παρατηρήσεις
8. Ανυπομονεί και απαντά πριν τελειώσει η ερώτηση
9. Κάνει επικίνδυνα πράγματα
10. Δεν μπορεί να ακολουθεί αλληλοδιαδοχικές οδηγίες
11. Έχει πολύ αργούς ρυθμούς
12. Έχει πολύ γρήγορους ρυθμούς

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΕ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ ΕΛΛΕΙΜΜΑΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΟΧΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

1. Χρήση Ηλεκτρονικού Υπολογιστή
2. Χρήση Organizer
3. Ειδικές μέθοδοι εξετάσεων
4. Μαγνητοφώνηση μαθημάτων ή διαλόγων
5. Οι απαιτήσεις σε κάθε μάθημα να είναι συνοπτικές, κατανοητές, γραπτές
6. Να δίνονται στους μαθητές αντίγραφα των σημειώσεων του δασκάλου, καθηγητή
7. Να γίνεται χρήση οπτικών βοηθημάτων
8. Να τοποθετούνται οι μαθητές με ΔΕΠΥ σε κατάλληλη θέση μέσα στην τάξη
9. Να προηγείται του μαθήματος ένα χρονοδιάγραμμα
10. Να υπάρχει μια προσωπική συνάντηση με τον δάσκαλο, καθηγητή για επεξηγήσεις
11. Να δίνεται επιπλέον χρόνος όταν είναι απαραίτητο
12. Να επιτρέπεται βοήθεια από κάποιον αναγνώστη της εργασίας πριν την ολοκλήρωσή της για τον δάσκαλο, καθηγητή

Β Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Κ Ο Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α

Η κ. Ελένη Λιβανίου, εκπαιδευτική ψυχολόγος, ζει και εργάζεται στην Αθήνα από το 1991. Ολοκλήρωσε τις σπουδές της με ειδίκευση στις Μαθησιακές Δυσκολίες, στα δευτερογενή ψυχολογικά προβλήματα καθώς και στα προβλήματα συμπεριφοράς στο χώρο του κανονικού σχολείου, στο Πανεπιστήμιο του Μπράιτον. Κάτοχος Master και Ph.D στον τομέα της Εκπαιδευτικής ψυχολογίας και τ. Διδάκτωρ του Πανεπιστημίου του Σάσεξ, έχει αναπτύξει σημαντικό ερευνητικό και διδακτικό έργο, συνεργαζόμενη με πολλούς δημόσιους και ιδιωτικούς εκπαιδευτικούς φορείς (Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδικό χωριό ΣΟΣ, ΠΕΚΑΔΕ, Υπ. Παιδείας Κύπρου, International Open University Press κ.α). Έχει λάβει μέρος σε πολυάριθμα πανελλαδικά και διεθνή συνέδρια καθώς και σε επιμορφωτικά σεμινάρια για εκπαιδευτικούς. Το διάστημα 1993-2002 διετέλεσε Πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Δυσλεξίας με την οποία εξακολουθεί να συνεργάζεται ως επιστημονική σύμβουλος. Συνεργάτης από το 1993 της; Ειδικής Διαγνωστικής Θεραπευτικής και Ερευνητικής Μονάδας «Σπ. Δοξιάδης» από το 1995 μέχρι και σήμερα είναι Υπεύθυνη του Τμήματος Μαθησιακών Δυσκολιών του Ιδρύματος «Σπ. Δοξιάδης Έρευνα για το Παιδί».

Από το βιβλίο με τίτλο «**Μαθησιακές δυσκολίες και προβλήματα συμπεριφοράς στην κανονική τάξη**», Λιβανίου Ελένη, Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2004

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Μπάρου Γεωργία Χρυσ. Σμύρνης 29, Καλαμαριά 55132 Θεσ/νίκη τηλ. 2310-449554 Fax 2310-453543

Χαλάτσογλου Λία Αγγελοπούλου 58, Α. Τούμπα 54352, Θεσ/νίκη τηλ. 2310-935352, e-mail milionilia@yahoo.gr